

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Cao Thị Hồng Nhung, Lương Thị Bình, Nguyễn Thị Quyên,
Chu Thị Hồng Nhung, Vũ Ngọc Dự

HƯỚNG DẪN TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC

PHÁT TRIỂN TÌNH CẢM, KỸ NĂNG XÃ HỘI CHO TRẺ TRONG TRƯỜNG MẦM NON

(DÀNH CHO CÁN BỘ QUẢN LÝ VÀ GIÁO VIÊN MẦM NON)

(Tái bản lần thứ tư)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

LỜI NÓI ĐẦU

Giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ là một lĩnh vực giáo dục trong Chương trình Giáo dục mầm non và là một trong những yêu cầu thiết yếu, đầy thử thách trong công tác chăm sóc, giáo dục trẻ. Những năng lực về tình cảm, kỹ năng xã hội là viên gạch đặt nền tảng cho sự phát triển toàn diện và sự gắn kết xã hội của mỗi cá nhân trẻ.

Để đẩy mạnh việc giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ trong các cơ sở giáo dục mầm non đạt hiệu quả, Vụ Giáo dục Mầm non tổ chức biên soạn cuốn sách **Hướng dẫn tổ chức các hoạt động giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ trong trường mầm non (Dành cho cán bộ quản lý và giáo viên mầm non)**.

Cuốn sách gồm ba phần:

Phần một: **Một số vấn đề chung về giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ mầm non.** Phần này giới thiệu về đặc điểm, vai trò, nguyên tắc, môi trường giáo dục; các yếu tố ảnh hưởng đến việc giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ trong trường mầm non.

Phần hai: **Tổ chức giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ mầm non** gồm:

- Tổ chức giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ nhà trẻ.
- Tổ chức giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ mẫu giáo.
- Đánh giá giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ mầm non.

Phần ba: **Phối hợp với gia đình và cộng đồng trong giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ mầm non.**

Ngoài ba phần trên, cuốn sách còn có phần Phụ lục giới thiệu một số nội dung gợi ý trong giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ mầm non và các văn bản pháp lý của Chính phủ, Bộ Giáo dục và Đào tạo liên quan đến giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ mầm non.

Mặc dù có nhiều cố gắng, song cuốn sách khó tránh khỏi thiếu sót, rất mong nhận được sự góp ý của các cán bộ quản lý và giáo viên mầm non để cuốn sách được hoàn thiện hơn.

Nhóm tác giả

PHẦN MỘT

MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ GIÁO DỤC PHÁT TRIỂN TÌNH CẢM, KỸ NĂNG XÃ HỘI CHO TRẺ MẦM NON

I – MỘT SỐ KHÁI NIỆM CƠ BẢN

1. Tình cảm

Tình cảm là những thái độ thể hiện sự rung cảm ổn định của con người đối với những sự vật, hiện tượng, phản ánh ý nghĩa của chúng trong mối liên quan với nhu cầu và động cơ cá nhân. Tình cảm là sản phẩm cấp cao của sự phát triển các quá trình cảm xúc trong điều kiện xã hội.

Theo Paul Ekman, con người có 7 cảm xúc cơ bản: vui, buồn, tức giận, ngạc nhiên, sợ hãi, ghê tởm, khinh bỉ. Ngoài những cảm xúc cơ bản, con người cũng trải nghiệm những cảm xúc khác như: xấu hổ, bối rối, ghen tị, tự hào, thất vọng, hối tiếc,... được gọi là những cảm xúc xã hội. Những cảm xúc này liên quan tới sự đánh giá hành vi của con người là tốt hay xấu, tích cực hay tiêu cực và khả năng nhìn nhận về bản thân trong mối quan hệ với người khác, ảnh hưởng tới cách nghĩ hoặc đánh giá về bản thân mỗi người.

2. Kỹ năng xã hội

Kỹ năng xã hội là một dạng hành động nhằm thực hiện các mối quan hệ của cá nhân với mọi người xung quanh trên cơ sở nắm vững phương thức thực hiện và sự vận dụng tri thức, kinh nghiệm xã hội phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh.

Kỹ năng xã hội là một tập hợp các kỹ năng giúp con người giao tiếp, tương tác, thích nghi, hoà nhập với xã hội, được những người xung quanh chấp nhận và là một phần trong cuộc sống hằng ngày của mỗi người.

Kỹ năng xã hội của trẻ là một dạng hành động của trẻ nhằm thực hiện các mối quan hệ với mọi người xung quanh trên cơ sở nắm vững phương thức thực hiện và sự vận dụng tri thức, kinh nghiệm xã hội phù hợp với điều kiện hoàn cảnh, giúp trẻ giao tiếp, tương tác, thích nghi với trường lớp, cộng đồng dễ dàng hơn.

Kỹ năng xã hội không chỉ là cách ứng xử tốt, mà còn là những kỹ năng cho phép mọi người:

- Cho và nhận sự quan tâm, tình yêu thương.
- Thể hiện nhu cầu, cảm xúc và quyền lợi theo cách thức phù hợp.
- Giao tiếp hiệu quả.

3. Phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội

Phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội là một quá trình mà trẻ em và người lớn trở nên ý thức hơn về cảm xúc của mình, học cách liên hệ hài hoà hơn với người khác, phát triển khả năng đưa ra các quyết định, có trách nhiệm và giải quyết những thách thức một cách hiệu quả.

Phát triển tình cảm ở trẻ là phát triển năng lực về:

- Nhận biết và hiểu cảm xúc của bản thân.
- Thể hiện và kiểm soát cảm xúc của chính mình.
- Hiểu và đáp lại cảm xúc của người khác.

Cảm xúc có sức mạnh rất lớn trong cuộc sống của con người. Phát triển tình cảm là việc trẻ em có được hiểu biết không ngừng về cảm xúc, khả năng thể hiện và kiểm soát cảm xúc. Sự thể hiện cảm xúc ở trẻ em như khóc, cười ảnh hưởng đến hành vi của người khác với trẻ và ngược lại, sự thể hiện cảm xúc của mọi người giúp định hướng hoặc điều tiết hành vi xã hội ở trẻ.

Phát triển tình cảm liên quan chặt chẽ tới phát triển kỹ năng xã hội.

Phát triển kỹ năng xã hội ở trẻ là phát triển năng lực về hiểu bản thân, hiểu người khác, các quy tắc và mong đợi của xã hội, điều chỉnh và kiểm soát các hành vi của bản thân. Phát triển kỹ năng xã hội liên quan đến:

- Hiểu bản thân:
  - + Tự nhận thức.
  - + Ý thức về bản thân và tự trọng.
- Hiểu và ứng xử phù hợp với người khác.
- Phát triển và duy trì các mối quan hệ với người khác: